

Nr 14.

Ankom till riksdagens kansli den 6 mars 1917 kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående årliga understöd åt vissa befattningshavare vid telegrafverket.

I en till riksdagen avlåten, till bankoutskottet hänvisad proposition, nr 5, har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att envar av tillförordnade telegrafkommisarien *Alma Christina Sofia Eliaeson*, född *Lundström*, och extra telefonreparatören *Lave Jonsson Sihlander* må från och med månaden näst efter den, under vilken vederbörande entledigas från anställning vid telegrafverket, dock ej tidigare än från och med år 1918, av telegrafverkets medel under sin återstående livstid uppbära årligt understöd till belopp av, *Eliaeson* 1,200 kronor och *Sihlander* 600 kronor, att utbetalas i den ordning, som gäller för fyllnadspensioner från telegrafverket.

Till stöd för dessa framställningar åberopas utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för den 13 sistlidna januari, däri föredragande departementschefen anfört följande:

Telegrafstyrelsen.

»I skrivelse den 22 september 1916 har telegrafstyrelsen gjort framställning om understöd åt två befattningshavare vid telegrafverket. Styrelsen har därvid anfört följande:

»Tillförordnade telegrafkommisarien i *Karlsborg Alma Christina Sofia Eliaeson*, född *Lundström*, är född den 24 januari 1845, antogs till extra ordinarie assistent i telegrafverket den 28 september 1865, befordrades till ordinarie telegrafist den 9 april 1866 samt tjänstgjorde såsom stationsföreståndare i *Skara* under tiden 7 mars 1872--1 juni 1885. Under sistnämnda månad erhöll hon begärt avsked från telegrafverket på grund därav att hon inträtt i äktenskap. Sedan *Eliaeson* den 19 juli 1888 blivit änka, antogs hon den 17 augusti samma år till extra ordinarie telegrafist samt innehade under de följande åren förordnande dels såsom biträdande telegrafist och dels såsom stationsföreståndare å skilda stationer under tillsammans något över åtta år, till dess hon den 16 oktober 1897

förordnades att förestå Karlsborgs station, vilket förordnande hon, även sedan nämnda befattning år 1908 förändrats till en kommissarietjänst av sjätte lönegraden, allt fortfarande innehar. Eliaesons avlöningsförmåner utgöras för närvarande av lägsta lönen till kommissarie av sjätte lönegraden, 1,050 kronor, samt uppbördsprovision, uppgående under år 1915 till 955 kronor, och 300 kronors hyresbidrag eller tillhoppa 2,305 kronor, vartill kommer provision å inlämnade telegram med omkring 100 kronor. Enligt vad telegrafstyrelsen inhämtat, uppbär Eliaeson änkepension å omkring 600 kronor för år efter sin avlidne make, vilken var läroverkslärare i Skövde, men har efter eventuellt avskedstagande i övrigt ingen annan inkomst och äger ej heller någon förmögenhet. Vederbörande telegrafinspektör har lämnat henne det vitsord, att hon skött sin tjänst på fullt tillfredsställande sätt samt visat sig nitisk och intresserad i tjänsten.

Då Eliaeson nu är över 71 år gammal, torde den tid ej vara avlägsen, då hon kan behöva begära sitt avsked, och har telegrafstyrelsen därför ansett sig böra utverka rätt för henne att efter avskedstagandet uppbära årligt understöd av telegrafverkets medel. Såsom av ovan angivna data framgår, har Eliaeson, därest hon erhåller avsked med utgången av år 1917, varit i telegrafverkets tjänst anställd — med frånräknande av tiden 19 juni 1885—17 augusti 1888 — under något mer än 49 år, därav mer än 19 år i ordinarie befattning, under vilken sistnämnda tidrymd hon, allt sedan bildandet av telegrafverkets pensionsinrättning den 1 januari 1875 till sitt inträde i äktenskap, erlagt pensionsavgifter, vilkas sammanlagda belopp uppgått till 755 kronor 80 öre. Med hänsyn härtill och då kommissarie av sjätte lönegraden vid uppnådda sextio levnads- och trettio tjänstår undfår pension till belopp av 1,600 kronor, anser telegrafstyrelsen, att det årliga understödet till Eliaeson bör sättas till samma belopp.

Allt sedan enskilda telefonnätet i Sölvesborg år 1890 inköpts för telegrafverkets räkning har *extra telefonreparatören Lave Jonsson Sihlander* medelst personligt kontrakt varit anställd i telegrafverkets tjänst med avlöningsförmåner, som på senare tid uppgått till 960 kronor årligen. Sihlander, som är född år 1850, trädde i det enskilda telefonbolagets tjänst år 1888. Då Sihlander numera, enligt vad vederbörande linjedirektör meddelat, på grund av sin ålder icke kan uppfylla de alltjämt stegrade anspråk, vilka måste ställas på innehavaren av ifrågavarande befattning, vars betydelse framgår därav, att densamma är avsedd att ombildas till ordinarie, synes Sihlander böra beredas tillfälle att avgå från sin tjänst med uppbärande av lämpligt årligt understöd.

Sihlander torde i pensionshänseende böra jämställas med reparatör, vilken vid 60 levnads- och 35 tjänstår undfår pension å 1,200 kronor. Därest Sihlander skulle erhålla avsked från sin anställning med utgången av år 1917, skulle han då hava uppnått 67 levnads- och 29 tjänstår, och skulle följaktligen kunna tillerkännas ett årligt understöd, motsvarande $\frac{29}{35}$ av 1,200 kronor, utgörande 994 kronor 30 öre eller i avrundat tal 1,000 kronor, från vilket belopp emellertid, med hänsyn till vad i proposition nr 5 till 1916 års riksdag (sid. 5) anförts beträffande understöd åt extra telefonreparatören Per Olsson i Ornsköldsvik, ett mindre avdrag borde göras på grund därav, att Sihlander ej haft att erlägga pensionsavgifter för egen pensionering. I överensstämmelse med den beräkning, som beträffande Olsson i sådant avseende kom till användning, skulle understödet till Sihlander böra bestämmas till 975 kronor, men då Sihlanders av-

löningsförmåner endast uppgått till 960 kronor, torde av denna anledning en ytterligare minskning till 900 kronor böra ske.»

På grund av vad styrelsen sålunda anfört, har styrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att tillförordnade telegrafkommissarien Alma Christina Sofia Eliaeson, född Lundström, och extra telefonreparatören Lave Jonsson Sihlander må från och med månaden näst efter den, under vilken vederbörande entledigas från anställning vid telegrafverket, av telegrafverkets medel under sin återstående livstid uppbära årligt understöd till belopp av, Eliaeson 1,600 och Sihlander 900 kronor, att utbetalas i den ordning, som gäller för fyllnadspensioner från telegrafverket.

Statskontoret. Till följd av remiss har statskontoret den 10 november 1916 avgivit utlåtande över telegrafstyrelsens förevarande framställning och därvid anfört följande:

»På grund av vad telegrafstyrelsen i sin förevarande underdåniga skrivelse meddelat anser statskontoret goda skäl föreligga att söka genom framställning till riksdagen bereda årliga understöd av telegrafverkets medel åt såväl tillförordnade telegrafkommissarien Eliaeson som extra telefonreparatören Sihlander.

Vad beträffar de belopp, som i sådant avseende synas böra ifrågakomma, måste statskontoret framhålla, att enligt gällande pensionslagar pensionsbeloppen avpassas efter den avlöning, som den från tjänsten avgående innehar, samt att i framställningar till riksdagen om beredande av pension i särskilda fall, då rätt till sådan förmån icke är genom författning bestämd, plägar tillses, att det föreslagna pensionsbeloppet åtminstone icke överstiger vad i pension skulle hava utgått efter den i civila pensionslagen fastställda grunden för beräkningen av pensionsunderlaget. Enligt nämnda lag är stadgat, att pensionsunderlaget skall, där jämte lönen åtnjutes tjänstgöringspenningar eller ortstillägg, motsvara hela lönen, men i annat fall två tredjedelar av lönen.

Vad då först beträffar tillförordnade telegrafkommissarien Eliaeson synes det, som om henne tillkommande uppbördsprovision, som hon i händelse av tjänstledighet icke äger åtnjuta, måste betraktas såsom tjänstgöringspenningar och hyresbidraget såsom ortstillägg, så att endast den egentliga lönen 1,050 kronor torde böra komma i betraktande vid avpassande av pensionsbeloppet. Det har framhållits, att, då ordinarie kommissarie av sjätte lönegraden efter avgång vid 60 levnads- och 30 tjänstår erhåller 1,600 kronor i pension, samma belopp i detta fall borde utgå till Eliaeson, som alltsedan år 1908 uppehållit sådan tjänst. Emellertid synes berörda pensionsbelopp vara avpassat efter den icke obetydligt högre slutlön, som tillkommer sådan kommissarie, under det att Eliaeson åtnjuter endast begynnelselönen för tjänsten. Med hänsyn härtill och då den omständigheten, att Eliaeson såsom änka efter lärare vid allmänt läroverk åtnjuter pension å omkring 600 kronor från med statsmedel understödd änke- och pupillkassa, om än icke av egentlig betydelse vid bedömande av nu förevarande pensionsfråga, dock åtminstone torde böra föranleda, att billighetsskäl icke kunna anses föreligga till förhöjning av eljest såsom skäligt ansett belopp, vill det synas stats-

kontoret, som om pensionen åt Eliaeson icke bör överstiga hennes nuvarande fasta lön eller 1,050 kronor.

Beträffande därefter frågan om pensionsbeloppet för extra telefonreparatören Sihlander har anförts, att pensionen till ordinarie reparatör efter avgång vid uppnådda 60 levnads- och 35 tjänstår utgjorde 1,200 kronor; och då någon reduktion av detta belopp borde för Sihlanders vidkommande ske med hänsyn till hans kortare tjänstetid och frihet från erläggande av pensionsavgifter, har för honom föreslagits ett belopp av 900 kronor. Det är tillika upplyst, att Sihlanders avlöning på senare tid uppgått till 960 kronor om året. Med hänsyn till denna avlöning och Sihlanders till 30 år icke uppgående tjänstetid, skulle med tillämpning av förutnämnda grunder pensionsbeloppet för Sihlander synas böra bestämmas till omkring 600 kronor. Den av telegrafstyrelsen omnämnda extra telefonreparatören Per Olsson, vilken enligt 1916 års riksdags beslut erhöi årligt understöd å 975 kronor, hade en inkomst från telegrafverket av 1,800 å 1,900 kronor för år eller dubbelt så stor avlöning som Sihlander. Berörda fall kan därför enligt statskontorets mening icke tjäna såsom stöd för det åt Sihlander föreslagna pensionsbeloppet.»

I likhet med telegrafstyrelsen och statskontoret finner jag billigheten fordra, att ifrågavarande personer, vilka ägnat en avsevärt lång tid åt telegrafverkets tjänst och nu på grund av uppnådd hög ålder äro nödsakade att inom den närmaste framtiden därur avgå, på ålderdomen beredas skäligt understöd.

*Departements-
chefen.*

Av vad styrelsen meddelat framgår visserligen, att tillförordnade kommissarien Eliaeson allt sedan år 1908 uppehållit en kommissarietjänst av sjätte lönegraden samt nu innehar den levnadsålder och det antal tjänstår, som berättiga ordinarie innehavare av dylik tjänst till pension med det av styrelsen för Eliaeson föreslagna understödsbeloppet 1,600 kronor. Hennes fasta lön utgår emellertid för närvarande med endast 1,050 kronor, motsvarande dylik kommissaries begynnelseavlöning. Vid sådant förhållande anser jag lika med statskontoret, att en nedsättning av det utav styrelsen för henne föreslagna understödsbeloppet bör äga rum. Då emellertid pensionen för telegrafverkets provisionsberättigade tjänstemän i regel utgår med något högre belopp än lönen, synes Eliaesons understöd skäligen böra bestämmas till något högre belopp än statskontoret förordnat eller förslagsvis till 1,200 kronor.

Jämväl beträffande det av telegrafstyrelsen i fråga om extra telefonreparatören Sihlander föreslagna understödsbeloppet torde en reducering böra ske, och synes hans understöd, i enlighet med vad statskontoret föreslagit, böra bestämmas till 600 kronor. Enligt de av statskontoret tillämpade grunderna skulle visserligen understödsbeloppet komma närmare 500 än 600 kronor, men hänsyn torde även böra tagas därtill, att jämväl ordinarie reparatörs pension något överstiger hans lön.»

Utskottet, som på de i statsrådsprotokollet anförda skäl ansett sig höra tillstyrka bifall till Kungl. Maj:ts förslag, hemställer,

att riksdagen må medgiva,

1:o) att tillförordnade telegrafkommissarien Alma Christina Sofia Eliaeson, född Lundström, må från och med månaden näst efter den, under vilken hon entledigas från anställning vid telegrafverket, dock ej tidigare än från och med år 1918, av telegrafverkets medel under sin återstående livstid uppbära årligt understöd till ett belopp av ettusentvåhundra kronor, att utbetalas i den ordning, som gäller för fyllnadspensioner från telegrafverket; samt

2:o) att extra telefonreparatören Lave Jonsson Sihlander må från och med månaden näst efter den, under vilken han entledigas från anställning vid telegrafverket, dock ej tidigare än från och med år 1918, av telegrafverkets medel under sin återstående livstid uppbära årligt understöd till ett belopp av sexhundra kronor, att utbetalas i den ordning, som gäller för fyllnadspensioner från telegrafverket.

Stockholm den 6 mars 1917.

På bankoutskottets vägnar:

ERNST HEDENSTIERNA.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

av första kammaren: herrar *Hedenstierna*, *Neiglick*, *Ekman*, *Boberg*, *Jönsson* och *Sandler* samt

av andra kammaren: herrar friherre *Adelswärd*, *Vahlquist*, *Berg* i Munkfors, *Molin* i Södertälje, *Söderberg* i Hobborn, *Carlson* i Herrljunga, *Lindvall* och *Bäcklund*.